

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ และโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการศึกษา จึงมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัย มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ตระหนัก และรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 1-13)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจน คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พุทธศักราช 2552-2561) ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปครูยุคใหม่ ให้มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถ

จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน และในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีสภาพวิชาชีพที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ มีขวัญกำลังใจ และอยู่ได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 1) อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยส่งเสริมการเรียนการสอน จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก และทัดเทียมกับมาตรฐานสากล บนความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับชั้น ปฏิรูปครู โดยยกฐานะครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง โดยปฏิรูประบบการผลิตครูให้มีคุณภาพ ทัดเทียมกับนานาชาติ สร้างแรงจูงใจให้คนเรียนดีและมีคุณธรรมเข้าสู่วิชาชีพครู ปรับปรุงระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนครู พัฒนาระบบความก้าวหน้าของครู โดยใช้การประเมินเชิงประจักษ์ที่อิงขีดความสามารถและวัดสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษาเป็นหลัก รวมทั้งฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 4-5) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคุณภาพของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นผู้ออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ในการดำเนินงานดังกล่าวต้องใช้ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ซ่อนเร้นอยู่ แสดงออกเป็นพฤติกรรมในการบริหารจัดการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครูมากขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 1-2) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่ภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการบริหารทรัพยากรบุคคล ตามกรอบมาตรฐานความสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อความสำเร็จของส่วนราชการ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะครู เพื่อประเมินสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2549, หน้า 1) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นมาตรฐานและเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ สมรรถนะจะเป็นตัวบ่งบอกว่า ถ้าเราต้องการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ จะต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะด้านใดบ้าง โดยเฉพาะความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเกี่ยวพันโดยตรงกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม สอดคล้องกับมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพที่คุรุสภาได้กำหนดไว้ 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ และด้านที่ 2 สาระการฝึกทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งก็มุ่งหวังให้สนองมาตรฐานการปฏิบัติงาน อันเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 285-295) จะเห็นได้ว่าสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สามารถส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอีกด้วย

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National Test: NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสามารถด้านภาษา (Literacy) พบว่า ในปีการศึกษา 2556 มีค่าเฉลี่ย 15.37 คิดเป็นร้อยละ 51.22 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556, หน้า 6) และปีการศึกษา 2557 มีค่าเฉลี่ย 17.51 คิดเป็นร้อยละ 50.03 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2557, หน้า 7) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอยู่ในระดับคุณภาพต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาภาษาไทย พบว่า ในปีการศึกษา 2556 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 49.26 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2556, หน้า 2) และปีการศึกษา 2557 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.88 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2557, หน้า 11) จะเห็นว่าผลการประเมินค่อนข้างต่ำทุกปี นอกจากนี้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พุทธศักราช 2554-2558) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2554 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ได้ระดับดีมาก ร้อยละ 3.30 ระดับดี ร้อยละ 15.51 ระดับพอใช้ ร้อยละ 53.10 ระดับปรับปรุง ร้อยละ 26.98 และระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน ร้อยละ 1.04 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 29)

ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถหรือสมรรถนะของครูผู้สอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิทยาการการจัดการเรียนรู้ (2552, หน้า 1-3) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง (Brain-based Learning) เป็นการทำความเข้าใจหรือมีมุมมองต่อกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจการทำงานของสมองจาก 2 ประการ คือ ความรู้ทางประสาทวิทยา และแนวคิดทฤษฎีทั้งหลายที่อธิบายว่า การเรียนรู้ของสมองมนุษย์คืออะไร เกิดขึ้น และมีพัฒนาการอย่างไร อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 16) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง เป็นการบูรณาการความรู้สองสาขาเข้าด้วยกัน คือ ความรู้ทางประสาทวิทยา (Neurosciences) กับแนวคิด/ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theories) ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตั้งอยู่บนฐานของการพิจารณาว่า ปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้สมองมีการเปลี่ยนแปลง สมองมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการเรียนการสอนแบบใดและอย่างไร ซึ่งทั้งหมดนี้นำไปสู่การจัดกิจกรรมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการออกแบบ และใช้เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ต่างๆ โดยเน้นว่าต้องทำให้ผู้เรียนสนใจ เกิดการเรียนรู้และการจดจำตามมานำไปสู่ความสามารถในการใช้เหตุผล เข้าใจ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ในทุกมิติของชีวิต รวมทั้ง วิเชียร ไชยบัง (2552, หน้า 107) ได้กล่าวไว้อีกว่า การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองแบบองค์รวม เป็นแนวคิดที่เกิดจากนักวิจัยด้านประสาทวิทยาและด้านวิทยาการการเรียนรู้ โดยมีความเชื่อว่า การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของสมอง การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นภายหลังการจัดระบบของสมอง การเรียนรู้ทำให้เกิดการรื้อและจัดระบบใหม่ของสมอง ซึ่งแต่ละส่วนของสมองมีความพร้อมต่อการเรียนรู้ในช่วงระยะที่แตกต่างกัน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานของการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ในลักษณะการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอน ให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้นต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ประกอบด้วยอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร
2. ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน เป็นอย่างไร
3. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา มีลักษณะและองค์ประกอบอย่างไร
4. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษาเป็นอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้
 - 4.1 สมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร
 - 4.2 สมรรถนะด้านทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน เป็นอย่างไร
 - 4.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร
 - 4.4 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นอย่างไร
 - 4.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครู เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

4. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้

4.1 เปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ก่อนและหลังการฝึกอบรม

4.2 ศึกษาสมรรถนะด้านทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน

4.3 เปรียบเทียบสมรรถนะด้านคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ก่อนและหลังการฝึกอบรม

4.4 ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

4.5 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครู

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม

2. สมรรถนะด้านทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีขึ้น

3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม

4. ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมากขึ้นไป

5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษาไปใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนอื่นๆ ที่มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจปัญหาและความต้องการสมรรถนะ มีดังนี้

1.1.1 ประชากร คือ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,472 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 304 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร มีดังนี้

1.2.1 ประชากร คือ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,472 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูผู้สอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 36 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูผู้สอนที่สมัครใจและยินดีเข้าร่วมการฝึกอบรม ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมลักษณะนี้มาก่อน อยู่ในโรงเรียนที่มีครูเพียงพอและจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาครบทุกชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ยินดีที่จะอำนวยความสะดวกและสนับสนุนตลอดการฝึกอบรม

1.3 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน คือ นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 375 คน ใน 36 ห้องเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ การใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

2.2.1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน

2.2.2 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

2.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครู

3. เนื้อหาการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา ใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 285-295; มานิตย์ นาคเมือง, 2552, หน้า 211-212; สมณีกลิมอารีย์, 2552, หน้า 59-60; พรทิพย์ วรกุล, 2553, หน้า 25-26; ชัชวาล เจริญบุญ, 2554, หน้า 163-164; McClelland, 2001, p. 12; Blanchard and Thacker, 2004, p. 21)

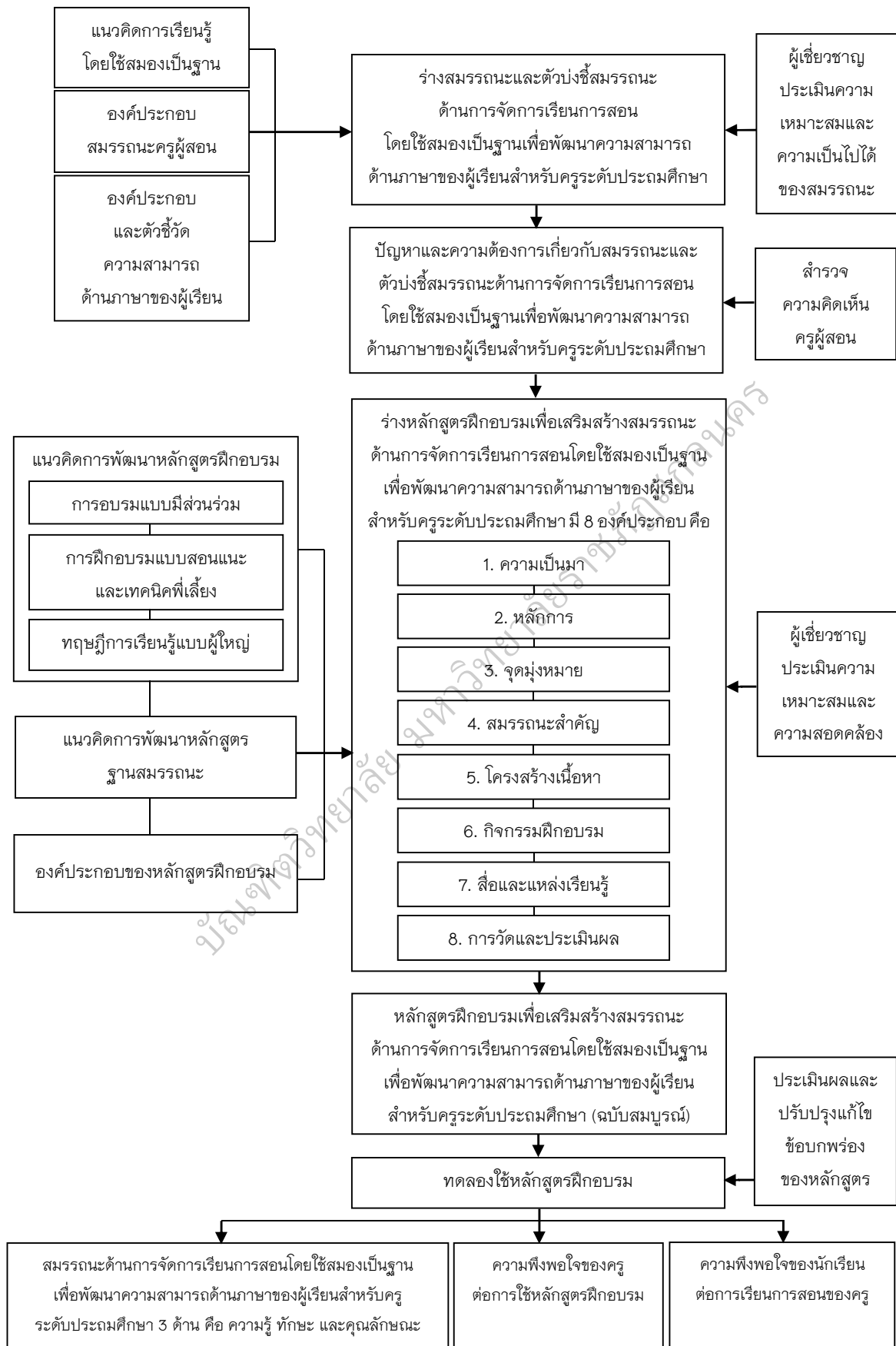
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการวิจัยไว้ในปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ (Competency) ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน (Literacy) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงกาฬ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นียมคัพทเจพาะ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา หมายถึง แนวทางการจัดประสบการณ์ให้แก่ครูผู้สอนที่เข้ารับฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยมีการ กำหนดและออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผลและ คาดหวังไว้อย่างชัดเจน โดยยึดสมรรถนะเป็นฐานของการพัฒนา ฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม เน้นการสอนงานและการให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และคำนึงถึงผู้ใหญ่ว่ามีประสบการณ์ มีความพร้อมในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ซึ่งหลักสูตร ประกอบด้วย คือ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถด้านภาษา โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างความสนใจให้ผู้เรียน มีความต้องการที่จะเรียน จากนั้นจึงให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความหมายจากรูปธรรม ไปหานามธรรม กระบวนการสอนภาษาไทยควรเริ่มจากขั้นตอนการฟัง สู่ขั้นตอนการอ่าน สู่ขั้นตอนการเขียน สู่ขั้นตอนการเข้าใจหลักภาษา ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน อย่างเหนียวแน่น สมองจะรับข้อมูลเสียงพร้อมกับมองเห็นภาพซึ่งเป็นเรียนรู้ด้วยความหมาย แล้วเก็บข้อมูลนั้นไว้ใช้เรียนรู้ในครั้งต่อไป และจะมองเห็นได้ชัดเจนมาก สามารถพัฒนาจดจำเป็นแบบแผนและสามารถคาดเดาความหมายคำใหม่หรือเนื้อหาใหม่ จากความรู้เดิมที่มีอยู่ นอกจากการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกซ้ำย้ำทวนและการเปิด โอกาสให้มีทิศทางสังคมก็จะช่วยให้เรียนภาษาไทยได้ดีและมีความสำคัญเท่าๆ กับการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ภาษาตลอดเวลาของนักเรียน

ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการอ่าน เพื่อรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่านจากสื่อประเภทต่างๆ รู้จักเลือก อ่านตามวัตถุประสงค์ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคม ใช้การอ่าน เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต และสื่อสารเป็นภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาและ อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งวัดโดยใช้แบบทดสอบความสามารถด้านภาษาที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น

สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนภาษาไทยระดับ ประถมศึกษาที่แสดงออกมาให้เห็นถึงความสามารถด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่พัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ซึ่งวัดโดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หมายถึง สถานการณ์ปัจจุบัน ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

ความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน หมายถึง ความต้องการของครูผู้สอนด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือดำเนินการฝึกอบรม จากการศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา และสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการดังกล่าว แล้วนำหลักสูตรไปใช้อบรมครูผู้สอน และนำความรู้จากการอบรมไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียน อีกทั้งยังนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้ และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาและความต้องการสมรรถนะ
 ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 ทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้
 หลักสูตรฝึกอบรม

ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ระดับความรู้สึก
 ชอบ หรือพอใจของครูในการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการ
 เรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับ
 ครูระดับประถมศึกษา ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครู หมายถึง ระดับ
 ความรู้สึกชอบ หรือพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนของครูที่ผ่านการ
 ฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้
 สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา
 ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ครู หมายถึง ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตร
 ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน
 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 ที่อยู่ในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
 ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน
 โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับ
 ประถมศึกษา